

Rood onder de huid

TEGENSPRAAK 9 1982 15

Langzaam willen de Amerikaanse media de indianen laten verdwijnen, in de vergetelheid dompelen of in de gevangenis doen belanden, al schrijvende of zeggende dat het terroristen zijn.

In een tweedelig artikel, waarvan dit eerste een inleiding en voorgeschiedenis geeft, wordt de politieke moord op Leon Peltier beschreven. Leon Peltier is leider van het nog jonge indiaanse verzet, gedoodverfd in de Amerikaanse pers, de moeite waard om in de alternatieve pers verdedigd te worden tegen een te groot amerikanisme. *De rode weg die leidt naar het rode bewustzijn.*

Met communicatiemiddelen kun je aardig jongleren: hoe men de bewegingen maakt, bepaalt wat de toeschouwer *ziet én niet ziet*. Zo ging dat ten tijde van de Vietnam-oorlog, maar menig amerikanisme sneuvelde naarmate de media de verborgen zijde van deze oorlog lieten zien. Maar buiten de externe politiek vertoonde men ook kunstjes in de media als het om de interne politiek ging: de genocide op de oorspronkelijke bewoners van het Amerikaanse continent toonde men juist niet maar wel de vooruitgang in het stralende licht van een nieuwe natie, die afrekende met het verleden.

Het ongestoord willen leven, met of zonder verdragen, al dan niet in vroeger tijd gesloten—in ieder geval, de volkomen ongeïnteresseerdheid om te infiltreren in het rechtssysteem van de geïmporteerde 'amerikaan', stelde de indiaan niet in staat tot een adequaat protest tegen zijn verzwegen dood. En mede door een agressieve technische ontwikkeling won de Amerikaan het van de indiaan, die eerder een cyclische ontwikkeling voorstond dan het geïmporteerde lineaire wetenschapsbeeld. Het mensbeeld van de nieuwe westerse wereld was een van buitengewone individualiteit, die zijn expressie vond in zijn streven naar macht over de buitenwereld. Niet dat het begrip 'macht' onbekend was bij de indiaan maar zij was eerder van toepassing op de clan dan op het individu, omdat men individualiteit ontleende aan het samenzijn in plaats dat de individualiteit het samenzijn bepaalde. Een verbond tussen individu en clan enerzijds met de natuur anderzijds, doortrok het bewustzijn van de indiaan, terwijl bij de nieuwe westerling zich juist de scheiding voltrok tussen zijn omgeving en zichzelf als heerser; *het beheren werd tot beheersen gemaakt* met de voortvarende gevolgen van de technische kijk op de wereld. En deze technische

blik had mede de middelen gecreëerd, die deze visie op het gebeuren konden begeleiden, zowel in positief, verdedigende—of negatief, kritische zin: de media (film, krant, radio, televisie, boek) gaven een reflectie op het wereldbeeld, vormden dat beeld zelfs. Omdat deze communicatiemiddelen in handen waren van, en uitgevonden door, de verdedigers van het westerse wereldbeeld, kwam de keerzijde—in gestalte van de indiaanse visie—moeizaam of nauwelijks in het zicht van de blanke Amerikaan. Het beeld, dat bestond van de indiaan, was eerder gevormd door de *Roy Rogers* en kornuiten, de kinderboeken en het toeristische bezoek aan de 'echte indiaan', maar eveneens door de gruwelijke werkelijkheid van de vuurwater drinkende indiaan, die werkloos, verslaafd en gewelddadig rondhing in de doolhoven van industriesteden. Aan zijn kleur herkenbaar, zoals de neger, werd hij uitgesloten van de betere baantjes want die waren voor de 'betere' Amerikaan—trouwens 'het verstand ontbrak de indiaan', kon de blanke nog toevoegen want wie hielden de fata morgana's over indianen op?

American Indian Movement

De jongere generatie van indianen, die de teloorgang van hun vaders voor ogen hebben, komen langzaam los uit het passieve wachten op de betere tijden, de komst van de *witte Pahana* of enkel het dansen van de *Ghost-Dance van Wovoka*. Met de opbouw van een alternatief communicatienet werd begonnen om het indiaanse bewustzijn te kunnen verwoorden, juist vanuit het gegeven, dat de jongere generatie geen of in ieder geval een gescheurd bewustzijn heeft, half indiaans, half Amerikaans. Men kan het indiaan zijn—met al zijn maatschappelijke gevolgen—niet ontkennen. De

nieuwe krachten bundelden zich in de organisatie 'American Indian Movement'. Zij begon haar werk in 1968 in Minneapolis, Minnesota en verleende hulp aan dakloze, verarmde, vaak alcoholistische indianen, die in grote getale naar Minneapolis gelokt waren (meer dan 10.000), omdat in de oorspronkelijke woonplaatsen geen economische toekomst aanwezig was.

Men patrouilleerde in de wijken om ruw politie-optreden te voorkomen of indianen daartegen te beschermen. Een tweede afdeling werd door *Russell Means* opgezet in Cleveland, Ohio. Gaandeweg kreeg de beweging een meer en meer spiritueel karakter door het accent op het bewustzijn in plaats van de uiterlijke (slechte) omstandigheden. Geestelijke leiders sloten zich aan, waaronder *Black Elk*, *Leonard Crow Dog*. De doelstellingen van de *American Indian Movement* (A.I.M.) kan men samenvatten in het zelfbeschikkingsrecht voor indiaanse volkeren, teruggave van voorvaderlijke grond, recht op de vis- en jachtvergunningen en sociale hervormingen onder het indiaanse volk.

Voorgeschiedenis

Nu is de AIM niet uit de lucht komen vallen, zoals de soldaten van Custer ondersteboven vielen uit de hemel in het visioen van *Sitting Bull*. De geschiedenis is voor de indiaan het richtsnoer van handelen en deze geschiedenis is een rode mysterie, zowel van bloed als van origine. In 1836 richt de staat het Bureau of Indian Affairs (BIA) op, een dienst, die de problematiek ten

aanzien van de indianen moest voorzien van beleidsmaatregelen, niet zozeer ten gunste van die indiaan maar om het verlangen de prairies open te ritsen, veilig te stellen voor hen, die de durf hadden zich te vestigen in indiaans gebied. Men stelde paal en perk aan het grondbezit van de indiaan' de aarde werd met prikkeldraad omheind en bleek dan het bezit te zijn van de witte man. Vóór 1836 waren reeds de indianen bloedig samengedreven in reservaten, die bestonden uit onvruchtbare gronden en overladen waren met jacht- en vis verboden. En juist de honger, de huisvestingsmoeilijkheden, de behoefte aan kleding maakte, dat de indiaan zich buiten deze reservaten moest begeven, wilde hij niet zijn dood afwachten. In 1868 begonnen de wintercampagnes van *Sheridan*, een amerikaans legeroverste, onder het motto van 'hoe meer indianen we dit jaar doden, des te minder hoeven we er het volgende jaar te doden'. Tijdens deze wintercampagnes komt Generaal Custer ten tonele en maakt zich legendaries als commandant te velde, die in 1874 goud vindt en in 1876 zich tot nationaal held weet te maken door te sterven bij *Little Bighorn*, na in een hinderlaag gelopen te zijn van Lakota en Cheyenne indianen, onder leiding van de tevens legendarische *Sitting Bull*. De blanke man meedogenloos afgeslacht door indiaanse hand, dat is het beeld.

Vanaf 1887 tot 1934 wordt er een 'nieuwe' politiek gevoerd —de *General Allotment Act*— door de gevestigde machthebbers wat niet minder betekent, dan dat de verpaupering van de indiaan tot institutie geworden is: met de wet in de hand kan het moorden doorgaan ten bate van de witte mannen, die de West open scheuren, bebouwen

of uitgraven naar goud. 'Breek het indiaanse verzet en heers', is het devies dat bereikt wordt door de doorbreking van de sociale banden, die onderling bestaan onder indianen. Men verbood de indiaan om zijn kinderen op te voeden in de reservaten, zodat schoolgaande kinderen ver van ouders en woonplaats verwijderd werden om de Amerikaanse manier van leven te leren. Tevens werd in 1887 de Wet van Dawes aangenomen door het congres, waardoor de toewijzing van land werd geregeld. Men wilde samenklittende indianenmassa's verdelen. Zo werd het *Sioux*-reservaat verdeeld in kleine stukken van 65 hectare, te weinig om van te

leven. Alleen een wet uit 1868 verbood dit verdelen van de grond, 'tenzij dit uitgevoerd en ondertekend wordt door tenminste driekwart van de volwassen manlijke indianen; maar geen nood, want er is geen enkel verdrag voor de indiaan geweest waar men zich aan gehouden heeft in de gehele geschiedenis van het nieuwe continent. In 1934 voert de overheid het Stamraad-systeem in om de oorspronkelijke organisatiestructuur van de indianen te verwoesten en zo pionnen te verkrijgen, die zogenaamd de wil van het indiaanse volk vertegenwoordigden. Door de *Indian Reorganisation Act* kregen de indianen 'leiders, die door stemming waren gekozen'; dat dat enkel kon door de stemmenmeerderheidsdrempel te verlagen van 75% tot 50% + 1 stem, zegt genoeg, meer vertelt het, dat deze verlaging niet het gewenste resultaat opleverde en de drempel kwam te liggen op 15% + 1 stem. Zelfs toen lukte het niet altijd om leiders te kiezen, zodat men met het ronselen van stemmen, door middel van knokploegen begon, opdat het vereiste aantal gehaald werd en zelfs schuwde men er niet voor om overledenen als stemmers op te voeren.

Kontroverse B.I.A. en A.I.M.

Zo ontstonden twee bestuursoverheden, enerzijds het officiële dat door de staat erkend werd, zich als marionetten gedragen, terwijl ze het geld, dat ze van de staat kregen gebruikten om een goed georganiseerd politieapparaat op te zetten en goede kantoorruimte te creëren, van waaruit de intimidatie naar de nadere indianen geregeld werd, met name door een sterk propaganda net — en anderzijds het niet-officiële (in de ogen van de regering althans), dat bestond uit indianen, die niet de *American way of life* over wilden nemen maar hun traditionele levenspatroon probeerden terug te winnen. Deze laatsten noemt men de Traditionelen en deze sympathiseerden of waren lid van de American Indian Movement. Om hun ideaal weer nieuw leven in te blazen en verdere intimidatie tegen te gaan, hebben ze scholen opgezet in de reservaten, waar onderwijs wordt gegeven in de indiaanse taal en in traditionele indiaanse kunsten en wetenschappen, vooral met het accent op de eigen geschiedenis in plaats van op de blanke overleveringen in de gangbare 'normale' schoolboeken. De traditionele indiaan is rood en heeft een rode geschiedenis, die men onderwijs op deze '*Indian Survival Schools*'.

Daar tegenover stond de indiaan die zich vereenzelvigd heeft met het beleid en leven zoals de nieuwe natie dat voorstond: een braaf geïntegreerde indiaan in een westers cultuurbeeld enkel nog zijn tradities behoudend voor de toerist, die geld geeft om te zien wat hij heeft vernietigd. Men noemt deze de Progressieve indiaan; vooruitstrevend, uit op economische status, sympathiek staand tegenover het beleid van het

Bureau of Indian Affairs (BIA). Men kent dus progressieven versus traditionelen. Juist door de passieve opstelling van de traditionelen ten opzichte van het gewelddadige optreden van de progressieven was het mogelijk om alles wat Washington dicteerde ook daadwerkelijk uit te voeren. Een uitverkoop van land was het gevolg, toen bleek, dat de grond van de reservaten — hoe onvruchtbaar ook voor gewassen — over een potentieel aan uranium en steenkool beschikt. Exploitatie werd noodzakelijker na de energiecrisis, en daar de delving van kolen zeer eenvoudig is omdat de kolen vlak aan de oppervlakte liggen werd begonnen met de afgraving van de bovenste = vruchtbare grondlaag. De gedolven steenkool wordt gereinigd via het grondwater dat in miljoenen liters per dag opgepompt wordt. Droogte, vervuiling en onvruchtbare grond zijn de gevolgen voor de indiaanse gebieden. De winning van het uranium betekende een nog groter gevaar, daar het overblijvende radioactieve stof in de open

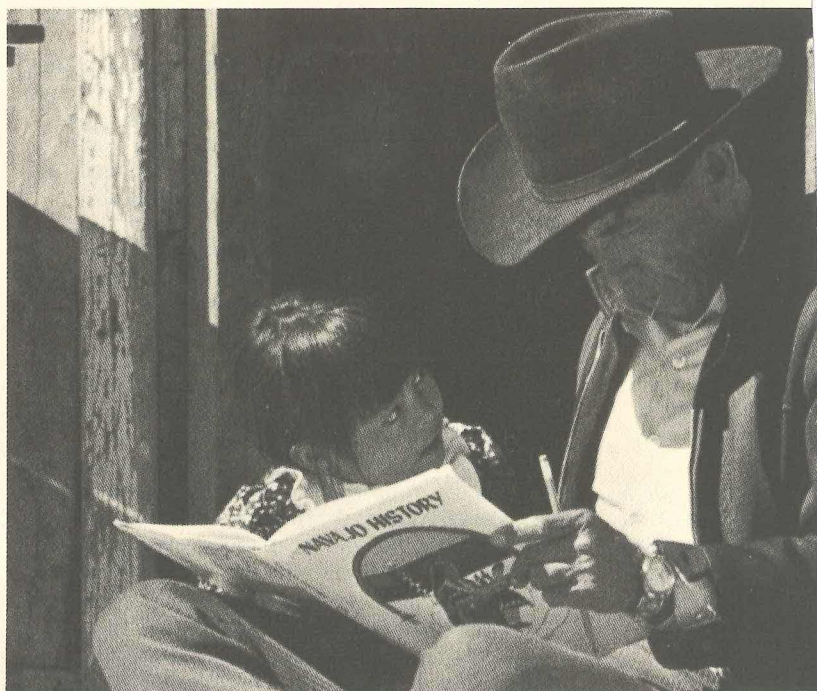
lucht opgeslagen wordt: grote bergen die s' nachts de omgeving verlichten!

Veiligheidsmaatregelen ter bescherming van de gezondheid worden nauwelijks genomen, te meer misschien omdat het mes aan twee kanten snijdt: de arbeiders zijn meestal arme indianen die door de delving de gemiddelde veertig levensjaren amper halen. Geen pensioen, geen lastige indianen meer. Lege mijnen laat men vollopen met water en men schermt deze plassen af met prikkeldraad en borden, die op het risico van sterfte wijzen wanneer men vee laat drinken of zelf een duik neemt. Het uranium wordt op open vrachtauto's

door de reservaten vervoerd: wind en regen zorgen voor een minuscule radioactieve laag langs de gehele route!

Alleen de jongere generatie die zich in de AIM gegroepeerd heeft biedt het enige perspectief dat rest voor de indiaan: actie, desnoods met geweld. Maar de FBI heeft al bloed geroken en is op oorlogspad gegaan. De weg tot criminalisering van een beweging ligt open en alle registers worden opengetrokken om de AIM en zijn leiders politiek te doden en zo niet politiek, dan letterlijk.

Rik Roelfzema

T E G E N S P R A A K

introductienummer
kunst
vegetarisme
de stad Nijmegen
porno

inhoud

KU-Nieuws: daar word je netjes van, censuur
vooraf bij contactadvertenties 2
Kunst moet je voelen, een bespreking over De Stijl
en de vierkantjes van Mondriaan 3
Le cri de l'homme dans la boîte fermée van
Gruppelaar 3
Een beekje in een ondoordringbaar woud, over het
Arnhemse anarchisme rond de eeuwwisseling 4

Introductiebijlage

Ik was cellist, wie is de nieuwe schouwburg-
directeur Sandor Joo? 5
De Nuts móét plat, het laatste nieuws op 7
SNAK, een portret van de kleinschaligheids-
beweging 8
De Profundis, al je ouwe spullen voor goede
doelen 8
Tegen een dierlijke introductie 9
Ruimte voor de fantasie, mannen praten over
porno 10
Bacillen, colibacteriën en zwammen op biet-
kommerrammenas en hersenschorseneren 11
Daar fiets ik al jaren doorheen, een historische
wandeling door Nijmegen 11
Kuifje in Nijmegen, over poot en radio in de
stad 12

Hier melden, En nou is het uft, Unmodern,
de vaste bijdragen op pagina 13
School's out! De Marges van Links deel 5 over
Rebel 14